

անպատճառ պէտք է լինի ատենով այնպիսի մարդ մը որ ծնողացը երջանկութիւն, հայրենեացը փառք, եւ մարդկային ազգիս պարծանք է:

Այսքան է ահա նախնական բարի եւ գէշ կրթութեանց տարբերութիւնը տղայոց վերայ. եւ այս է՝ ըստ մեր կարծեաց՝ այն տարբերութեան պատճառը: Կմնայ որ մերազնեայ մայրերը աղէկ հասկընան իրենց պարտքը, եւ գիտնալով որ իրենց զաւակներուն ապագայ երջանկութիւնը կամ թշուառութիւնը այն նախնական կրթութենէն կախուած է, անհոգութիւն չընեն աղէկ կրթութիւն տալու նոցա:

Տղուն կամքը այն ատեն միայն կատարեն՝ երբոր ուղածը իրաւացի բան է, եւ ոչ թէ միայն անոր համար որ ձայնը կարէ, լացը դագրեցընէ: Տղուն միայն այն ատենը երես տան՝ երբոր գովելի բան մը ընէ, երբոր խօսք մտիկ ընէ, երբոր ըրած յանցանքը չբարարկէ, երբոր սուտ չխօսի, երբոր աղէ-

կութիւն ճանչնայ, երբոր մէկուն մէկալին հետ խռով չկենայ, երբոր իրեն դրուած փոքրիկ աղաշխարհները սիրով կատարէ, երբոր իրմէ խեղճերուն վրայ խղճալ ցուցընէ, մէկ խօսքով՝ երբոր իւր տարիքին համեմատ՝ գովելի գործ մը ընէ կամ բարի ու խելացի բան մը խօսի:

Այս կերպով միայն կարելի է յուսալ որ մեր ազգին մէջ ալ նախնական կրթութիւնը աղէկ ընթացքի մէջ մտնէ, եւ բերէ ըստ ժամանակին այն հասարակաց բարեկրթութեան ու յառաջագէտ քաղաքականութեան սքանչելի պատուները՝ որ կվայելեն եւրոպացի քաղաքակիրթ ազգերը: Վասն զի նախնական կրթութեան պակաս եղած տեղը՝ ազգային ուսումնարանաց տուած կրթութիւնն ալ հարկաւ անկատար ու պակասաւոր կլինի. անոր ներհակ, երբոր տղայոց առած նախնական կրթութիւնն աղէկ է, բարեկարգ ուսումնարանի մէջ եւս առաւել գիւրաւ կկրթուին, գիւրաւ կարգի կանոնի կուգան, ու շուտով առաջ կերթան:

ԱՐՈՒՆԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ

Արուեստակութիւնը այն պակասութեանց մէկն է որ շատ մարդ ունի, եւ ամէն մարդ կճանչնայ, բայց չկրնար ֆիշդ կերպով հասկըցընել ուրիշի թէ ի՞նչ բան է: Ընդհանրապէս խօսելով՝ արուեստակութիւնը շինծու աղէկութիւն է, որով կեղծաւորութեան կմօտենայ. վասն զի արուեստակութիւն ընող մարդը այնպիսի առաքինութիւններ ու կատարելութիւններ կուզէ երեւցընել իւր վրայ որ իրօք չունի, բայց գիտէ որ պէտք է ունենայ՝ որպէս զի ուրիշներուն առջեւ յարգ ու համարում առնու, մանաւանդ խելքի ու կիրթ ախորժակի կողմանէ:

Շատ խորունկ խօսք է Լառոշֆուրդին ըսածը թէ «Մարդս ունենալ երեւցուցած աղէկու-

«Թիւններովը շատ աւելի ծիծաղելի է, քան թէ «ունեցած պակասութիւններովը:»

Ձանամք ուրեմն այնպէս լինել՝ ինչպէս որ պէտք է լինիմք, եւ այնուհետեւ ինչ որ եմք իրօք, այնպէս երեւնամք, որպէս զի ազատ մնամք ի ստութենէ եւ ի կեղծաւորութենէ, որով եւ արուեստակութեան մեծ պակասութենէն:

Ուսման եւ գիտութեան մէջ եղած արուեստակութիւնը աւելի կըսուի իմաստակութիւն, որ է շինծու իմաստութիւն, կէս գիտութիւն. եւ աւելի՝ ուսում առնող մարդկանց՝ մանաւանդ պատանեաց այնպիսի բարոյական հիւանդութիւն որ ծաղիկ ըսուած հիւանդութեան պէս գրեթէ ամէն համբալ կունենայ՝ թէ որ չզգուշանայ:

